

Mandela krevur ráðharrar frá

Svarti ANC-leiðarinn Nelsn Mandela, sum í eina tíð hefur fært samráðingar við hvíta minnilutan í Suðurafrika um avtöku av teimum ódemokratiskum apartheidlógnum, hóttir nú við at slita samráðingarnar við de Klerk, forsætisráðharran. Sigur hann ikki tveimum av ráðharrum sínum úr størvunum áðrenn 9. mai, hevur Mandela einki at tosa við de Klerk um meira. Hesi boðini gav Mandela í farnu viku í einum almennum brævi til de Klerk.

Nelson Mandela

skuldsætir ráðharran fyri lóg og ordan Adriaan Vlok og verjumaðlaraðharran Magnus Malan fyri at leggja forðingar í vegin fyri eini friðarligari loysn á trupulleikunum í Suðurafrika við eitt nú at gera mun á hvitum og svartum, tá talan er um valds- ella brotsgerðir.

De Klerk hevur annars vist aftur nýggjum krevum frá ANC og kallar tey órættvis. Hann sigur, at ANC roynir at brúka verandi samráðingar til at seta nýggj krøv fram.

11 flokkar stilla upp í Íslandi

Ikki færr enn 11 politiskir flokkar stilla upp til íslendska altingsvalið, sum verður tann 20. apríl. Tó stilla bert teir sjeyp upp í øllum valdørum. Av teimum sjeyp eru fimm umboðaðir í Altinginum í dag. Teir eru Kvinnalistin, Sjálfstæðisflokkurin, Alþýðubandalagið,

Framsóknarflokkurin og Alþýðuflokkurin. Ein nýggjur flokkur stillar upp. Tað er høgframburð flokkurin Frælsyndir. Harafrat er gjord listasamganga millum triggjar flokkar. Teir eru Þjóðarflokkurin, Flokkur Mannsins og Humanistisk flokkurin.

Irak góðtekur ST-krøv fyri eini vápnahvild

Irakiska tjóðartingið góðkendi í farnu viku — tó treyðugt — uppskotið hjá ST til eina varandi vápnahvild. Av teimum 250 tjóðartingslimunum atkvøddu 160 fyri og 31 imóti uppskotinum. Tingið er í veruleikanum fult og heilt í lummanum á Saddam Hussein.

Sambært ST-samtyktini nr. 687 skal Irak góðkenna markið móti Kuwait frá 1963. Irak skal oyðileggja øll sín vandamiklu og oyðandi vápn eitt nú tey kemisku og bakteriologiskú vápnini, umframt allar sínar langtøkkandi rakettir. Ein partur av framtíðar oljuinntøkum hjá

Irak skal brúkast til at byggja upp aftur tað oyðilagda Kuwait og annars tey pláss, sum Irak hevur gjørt seg inn á undir Flógvakrignum.

Uttanríkispolitiska nevndin í irakiska tjóðartinginum heldur, at uppskotið er ógvuliga órættvist, men sær ongan annan møguleika enn at góðtaka uppskotið. Men irakiskir leiðarar halda samstundis fram við propagandaherferð síni móti USA og Ísrael. Sagt verður í samband við góðkenningina av ST-samtyktini, at hetta verður gjørt fyri at vinna á amerikanska og jødiska áganginum móti Irak.

Fólkamótið móti kurdum heldur fram

Vandi er fyri at eitt heilt fólk — kurdarnir í Irak — verður útruddað. Milliðir av kurdum flýggja framvegis undan tí irakiska herinum og leita sær skjól í teimum illa gongdu og veðurbardu fjøllunum í norðurirak. Børn í túsundatali doyggja av svongd og kulda. Støðan hjá kurdunum í Irak er vorðin ein sonn marra hjá teimum vesturlendsku leiðarunum, ið hetta seinasta árið hava tosað so nógv um moral og samanhald. Saddam Hussein við Adolf Hitler fyri m.a. at rættvisgera Flógvakriggið.

Tjóðamenn og politiskir eygleiðarar gera nógv burtur úr kurdunum í hesum døgum. Og tað er heldur ikki við mykendum teir fara við amerikanska forsetanum George Bush. Aftur og aftur verður víst á tað teir kalla dupultmoralin hjá Bush í øllum miðeysturspurninginum. Tá tað ráddi um at varðveita atgongdina til oljuna í Kuwait og grannalondum tess var tað góður moralur at leggja upp í við hernaðarmegi. Nú tað snýr seg um tynningina av einum fólk, ið einki hevur at siga fyri vesturlenska búskapin, verður víst á, at tað ber ikki til at leggja upp í innanhýsisviðurskipti í øðrum londum.

Bush og aðrir vesturlenskir leiðarar eru so sanniliga í einum dilemma, og í USA er undirtøkan fyri forsetanum ið at minka, nú fjölmiðlarnir dag um dag kunnu greiða almenninginum frá ræðuligi lagnuni hjá kurdiska fólkinum, — fólk, sum gjordi eftir boðum Bush at gera uppreistur móti Saddam Hussein — men, sum síðani rætt og slætt varð slept upp á fjall av sama Bush.

Utlendsku sjónvarpsstöðirnar hava neyvnan nakrantíð givið kurdiska fólkinum so nógv um røðu sum júst nú tað sær út til, at Saddam Hussein ger sitt iðarsta fyrri at beina fyrri tí. Við stríðstýrlum eltir Saddam Hussein børn og særð sivil, sum flýggja niðan í fjøllini í norðurirak. Øll, sum herdeildirnar hjá Saddam Hussein fáa eygað á, verða skotin.

Ein kurdiskur umboðsmaður greiddi sunnudagin utlendskum sjónvarpsstöðum frá teimum ræð-

leikum, sum hava verið í fleiri av teimum kurdisku býunum í seinastuni. — Øll altjóða pressan var vend móti Ísrael, tá ein Scud-rakett rakti bygt øki. Men nú tá ikki færri enn 11 Scud-rakettir út-gjörðar við eiturevnum raktu Kirkuk í norðurirak var tað eingin, sum tosaði um tað. Vit kurdar eru vónsviknir av vesturheiminum. Bush bað okkum gera uppreistur móti Saddam Hussein. Vit gjördu tað og roknaðu við, at Bush fór at forða Saddam Hussein í at brúka sín mest oyðandi vápn. Tað gjordi Bush ikki. Í staðin tosar hann um, at ST forðar limalondum at leggja seg út í innanhýsisviðurskipti í øðrum londum. Hvi heitti Bush tá á okkum kurdar at gera uppreistur móti stýrinum í Irak, spyr hesin sera vónsvikni kurdin, ið eisini vissir á, at talan er als ikki um eitt irakiskt innanhýsisviðurskipti, tá eitt heilt fólk verður týnt. Hetta er ein spurningur fyri allan heimin.

Tað er greitt, at her er ein torførur spurningur at loysa, tá lond, sum Sovjetsamveldið og Kina, ið bæði hava gjørt seg inn á egnar ibúgvir, skulu vera við til at samtykkja eina upplegging. Tað gera tey ikki.

Fraklendingar, sum tó hava strongt á at fáa ST ast gera okkurt ítøkiligt fyri at hjálpa kurdum, fingi í farnu viku eitt av sínum uppskotum igjøgnum í ST-trygdarráðnum. Hetta uppskotið forðmir irakisku víðferðina av kurdum upp á tað harðasta og sigur, at kurdar skulu fáa alla ta hjálpa teimum tørvar — við undantaki av hernaðarligari hjálpa. Sagt verður eisini í samtyktini, at tað kann fáa álvarslegar avleiðingar fyri Saddam Hussein gevst hann ikki við ræðuleikum sínum móti kurdiska fólkinum.

Annars hava fleiri frastandardir franskir politikarar fært fram, at kurdar eiga at fáa sitt egnu land Kurdistan. Teir telja umleið 20 mill. í Irak, Iran, Turkalandi og Sovjet.

Amerikanski forsetin ávaraði í vikuskiftinum í eini sjónvarpsrøðu Saddam Hussein og segði at roynir hann at forða øðrum londum í at senda kurdum hjálpa, so leggur

USA hernaðarliga uppi.

Saddam Hussein hevur lovað kurdum amnesti, men tó sagt, at teir kurdar, sum hava staðið fyri og birt up undir uppreisturin, skulu revsast.

Kurdar hava vist aftur tiolboði hansara um amnesti og vísa á, at enn hevur Saddam Hussein ongantið hildið tað hann hevur lovað. Kurdar ræðast fleiri nýggj Halabja, har Saddam Hussein fyrri nøkrum árum síðani uttan nakra ávaring myrði 5.000 kurdar, flestu teirra kvinnur og børn við eitur-gassi.

Ov seint

Hóast ST oig serliga vesturheimurin nú eru til reiðar at geva kurdum neyðsynjarhjálpa, so halda mangir eygleiðarar, at henda hjálpin kemur ov seint.

Kurdar í hundræðstúsundatali eru rýmdir frá øllum ognum sínum og flest allar familjur hava mist onkran av sínum kæru. Hvat skulu tey brúka hjálpina til verður spurt. Hóast tað býður teimum nógv imóti at rýma úr heimlandinum til antin Turkaland ella Iran, so er hetta í lotuni tann einasti útvegurin. Ella rættari var tað. Ti bæði Iran og Turkaland hava stongt sín marknaðportur fyri teimum mongu kurdunum. Har siga stjórnarkeldur, at londini hava ikki møguleika at hýsa so mongum fólkinum.

Kortini eru mong tusund komin til bæði Iran og Turkaland. Sami vesturheimur, sum hvorki nú ella fyrr hevur vist kurdum serligan ans, hevur átalad bæði Iran og Turkaland fyri ikki at loyva teimum flýggjandi kurdunum inn um markið. Men hesum kritikkivi virsir turkiski forsætisráðharrin aftur og spyr, hvar vesturheimurin var, tá kurdar seinast máttu rýma úr Irak og Turkalands í hundræðstúsundatali. Tá eins og nú fekk Turkaland onga hjálpa úr vesturheiminum til at taka sær av teimum mongu flóttafólkinum, og tiskil heldur lándið seg hava rætt til at stongja marknaðportini m.a. eisini fyri at fáa vesturheimin at kenna sína ábyrgd — at rakna við.

Síðani hevur turkiski

forsætisráðharrin skotið upp, at ST sendir eina friðarboði til norðurirak at tryggja, at kurdar ikki verða forfylgdir ella revsaðir. Hann heldur hetta vera eina betri loysn enn at tvinga teir mongu kurdarnar at flýggja úr sínum egna landi. Hann imyndar sær eina skipan av líkandi slag sum tann, ið longu er samtykt fyri økið millum Kuwait og Irak.

Hóast amerikonsk flogfør í hesi lotu tveita ymsar neyðsynjarvørur niður til teir mongu svongu og koldu kurdarnar í Uludere-fjøllunum í norðurirak er lagnan hjá hesum fólkinum framvegis ógvuliga óviss. Umframt kulda og svongd bera tær 4 milliðir av kurdum í Irak framvegis stóran ótta fyri goymslunum av eitur-gassi, sum Saddam Hussein enn ræður yvir.

Og tað er m.a. júst hetta, ið nógvir eygleiðarar harta Bush og menn hansara fyri: at teir loyvdur Saddam Hussein at sleppa snikkaleysur við øllum sínum bestu herdeildum og vápnunum, tá irakiskir herurin hevði tapt Flógvakriggið — um somu tíð sum sami Bush heitti á kurdar og aðrar irakar um at gera uppreistur móti Saddam Hussein.

Eygleiðarar halda, at tað var eitt stórt mistak at loyva Saddam Hussein at varðveita so stóran part av síni bestu stríðsmegi um somu tíð sum tað var eitt ynski um at hansara egnu skuldu fella hann.

Men her er so talan um stórlandapolitikk. Bush og hansara menn hava mett tað hava størri týðning at varðveita eitt Irak við verandi landamørkum enn at lata tað fara í uppsleysing við einum kurdiskum stýri fyri norðan og einum shiamuslimskum stýri sunnan. Tað hevði gjørt alt økið meira ótrygt, so heldur ein nógv víknaðan Saddam Hussein við ræðið enn syndran av Irak.

Komandi dagar fara uttan iva at avgera lagnuna hjá kurdiska fólkinum og møguleika eisini Saddam Hussein.